సీరియల్

రెడ్డెమ్మ గుండు

ఆర్. వసుంధరాదేవి

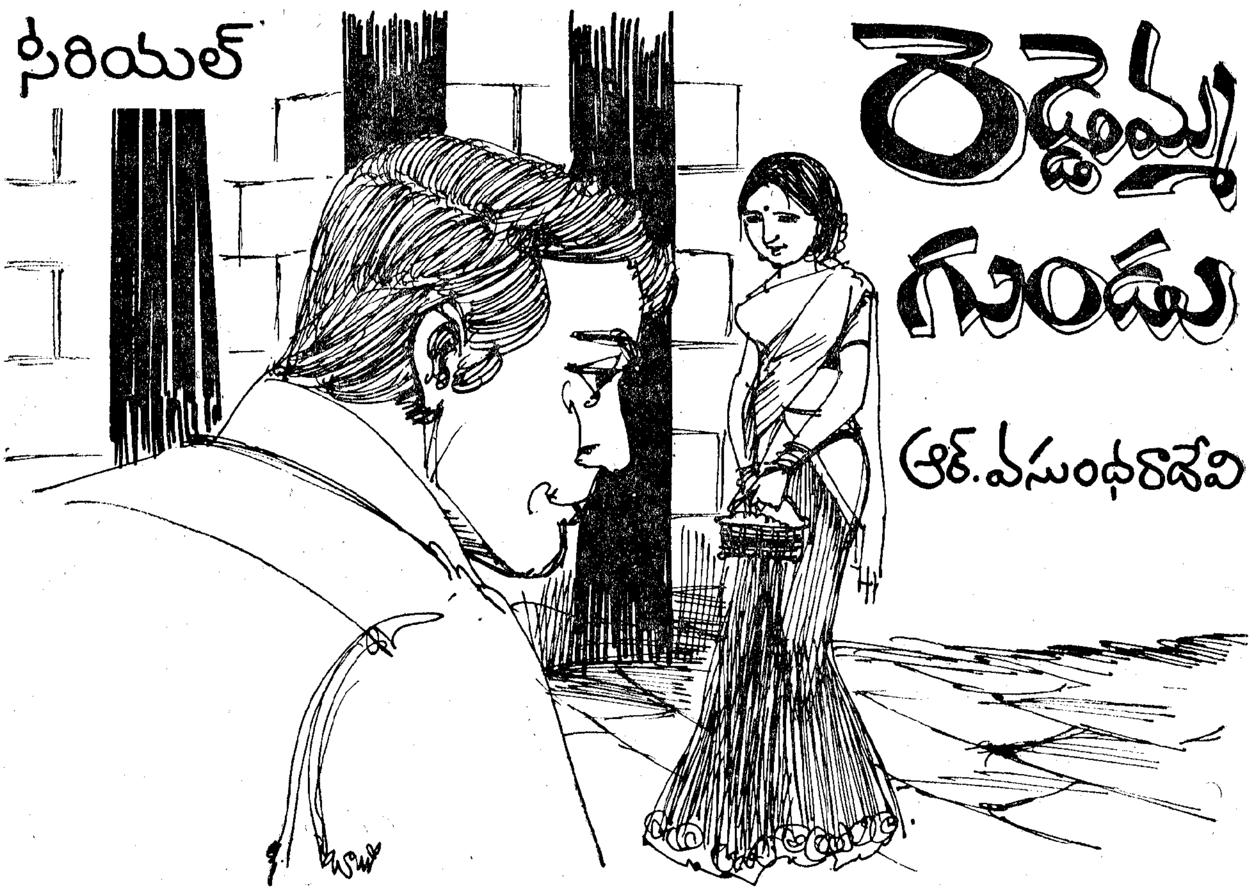

(గత సంచిక తరువాయి)

7

చిన్నా చాల ఉత్సాహంగా ఉన్నాడు. "మామ గురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?" అన్నాడు.

శివరావు సమాధానం చెప్పకుండా నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

"నన్ను కూడా రోజూ ధ్యానం చెయ్యమన్నాడు !" గూడు పుఠాణీ చేస్తున్న చిన్న పిల్లవాడిలా అంటూ నవ్వాడు చిన్నా. అతని నవ్వులో ఎగతాళీ, విసుగూ, తాను అందులో చిక్కుకోనందుకు గర్వమూ ఉన్నాయి. "చాల బోధ చేశాడులెండి.... మామ మాటలు మహాబోరు. ఈ చెవిలోంచి గ్రహించి ఆ చెవిలోంచి వదిలెయ్యడమే ! ...కాసేపు కళ్లు మూసుక్కూర్చుంటే అద్భుతాలు జరిగి పోతాయా? ప్రతిరోజూ తొమ్మిది గంటల సేపు కళ్లమూసుకు నిద్రపోవటం లేదా? కావాలంటే యింకోగంట నిద్రపోవచ్చు... అయినా యిదంతా అశాస్త్రీయం!" సర్వజ్ఞుడిలా సెలవిచ్చాడు చిన్నా.

చిన్నాని చూస్తుంటే శివరావుకు నవ్వొచ్చింది. "దానికేం సమాధానం చెప్పారు?" అన్నాడు ప్రోత్సాహపరుస్తూ.

"ఏమిటో చెప్తాడులెండి!... కళ్లమూసుక్కూర్చుని బాహ్యేంద్రియాల తాకిడిని తగ్గించేస్తే ఆలోచన మరింత సూక్ష్మమూ, తీవ్రమూ అవుతుంది. మామూలుస్థితిలో గుర్తించని అనేక విషయాలు గ్రహింపుకొస్తవి. మనస్సు స్వరూపమూ, ఆలోచనల పరిధీ,పరిమితులూ తెలుస్తవి. దాన్నుంచీ జీవితంలోనూ, ఆరోగ్యంలోనూ వచ్చే మార్పులుంటవి.... ముందు ప్రయోగం చేసిచూచి, తర్వాత విమర్శించడం శాస్త్రీయం అంటూ చాలా బోధచేస్తాడులెండి! నేను విననుగనుక బ్రతికి పోతున్నాను!" అన్నాడు చిన్నా.

"మీ మామకు నీవంటే చాల యిష్టం !.... నిన్నుకూడా తన లాగా మార్చెయ్యాలని చూస్తున్నాడు!" అన్న శివరావుమాటల్తో యిద్దరూ హాయిగా నవ్వేశారు!

బస్సు 'అంగళ్లు' మీదుగా గుర్రంకొండ వేపు పరుగెడుతుంటే అక్కడి ప్రకృతి సౌందర్యంతో పాటుగా ఏవిధమైన మార్పునీ, ప్రగతినీ ఎరుగని ఆ ప్రాంతపు స్థితి శివరావును కదిలించింది. కట్టూ, బొట్టూ, మాటా, తీరూ, తిండికోసం,నీళ్లకోసం కేవలం ప్రకృతి దయాదాక్షిణ్యాల మీద ఆధారపడి బ్రతికే దీనస్థితీ—ఏ ఒక్కటీ బ్రిటిషువారి కాలం తర్వాత ఏమీ మారలేదు ఈ తాలూకాల్లో!

"ఇరవయ్యో శతాబ్దపు నాగరికత అందిస్తున్న సంపద, అవకాశాల్లో తమకు వాటా దక్కటంలేదని, ముప్ఫైఅయిదేళ్ల స్వాతంత్ర్యం తమ కష్టాల్ని గుర్తించలేదని వెనుకబడిన ప్రాంతాల నాయకులు అప్పుడప్పుడూ దుమారం రేపటం వినిపిస్తుంది. సంపన్న ప్రాంతాల వారు తమకింకా తీరవలసియున్న అవసరాలను గుర్తించి, సరిచేసుకుంటూనేవుంటారు. కాని ఈ ప్రాంతాల గురించి ఎప్పుడూవినలేదు!... మీకు సరియైన నాయకులు లేనట్లుంది! దేశంలో వస్తున్న ప్రగతి, పరిణామాల గురించి యిక్కడ స్పృహ కూడా లేనట్లున్నది! ఎంత అల్ప సంతోషులు!" అన్నాడు శివరావు.

చిన్నూ కొంచెంసేపు మౌనంగా వుండిపోయాడు. "రాజకీయ వ్యవస్థ పుచ్చిపోయింది! మా పరిస్థితి మారదండీ! ఎవరికి చెప్పుకున్నా జరిగేదేమీ వుండదు! భుజబలం లేదు" అన్నాడు నిర్వికారంగా ముఖం పెట్టి.

ఆ సమాధానంతో ఆ సమస్యను గురించిన తన బాధ్యత తీరిపోయినట్లుగా వెంటనే ఉత్సాహం పుంజుకున్నాడు. "మీరు చదివింది మనస్తత్వశాస్త్రం కదా... భౌతిక శాస్త్రం గురించి ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకున్నారు!" అన్నాడు.

శివరావు చిన్నూని పరికించి చూచాడు...ఈ చిన్నూలోనే కాదు; యిక్కడి మనుష్యులందర్లోనూ – యీ వాతావరణంలోనే ఒక విచిత్రమైన స్తబ్ధత వున్నది! ఈ స్తబ్ధత జీవితానుభవంలో వాళ్లు పొందుతున్న తృప్తి నుంచీ అనుభవిస్తున్న నిండుదనం నుంచీ వస్తున్నదా లేక అది కేవలం ప్రయత్న రాహిత్యమా? అనుకున్నాడు. తిండీ, నీళ్లూ, నెత్తిమీద ఏదో ఒక కప్పూవుంటే ఆపైన దేని కోసమూ ఆరాటపడరు వీళ్లు! అల్పసంతోషులు! ఇది అభినందించవలసిన విషయమా లేక అభిశంసింపవలసిన విషయమా? అన్న విషయం అతడు తేల్చుకోలేదు. 'కారణం ఏదైనా, ఇక్కడ మానవ ప్రయత్నంలో నమ్మకమూ, ముందుకెళ్లాలన్న ఊపూ కొరవడ్డవి!' అనుకున్నాడు.

చిన్నూ అడిగిన ప్రశ్నకు చిరునవ్వు నవ్వుతూ "నా అభిమాన విషయం మనిషి-అతని సాఫల్యమూ, ఆనందమూను! ఇప్పుడు తత్త్వశాస్త్రం, మనస్తత్వశాస్త్రం, జీవశాస్త్రాలేకాదు-భౌతిక శాస్త్రంకూడా వాటితో కలిసి ఒకే త్రాటిమీదకు వస్తున్నది. ఆ కొసన అన్నీ మనిషి తత్త్వానికి అద్దంపట్టేవే అయిపోతున్నవి...విద్యావంతులైన యువకులు క్లాసులో చెప్పబడే పాఠాలు మాత్రమే కాకుండా తెలుసుకోవలసినవి చాలా విషయాలున్నవి— మీమామ చెప్పినట్లు!" అన్నాడు.

చిన్నూ కొంచెంసేపు ఆలోచించాడు. "భౌతికవాదాన్ని గట్టిగా పట్టుకోవటమే శరణ్యం మనుషులకు. దాన్నిదాటి భావవాదాల్లోకి అడుగుపెట్టామా, అంతేసంగతులు! ఎక్కడ తేల్తామో చెప్పలేము! మనకితెలియకుండానే బోడిగుండ్లు కొట్టించేసుకుని, కాషాయ గుడ్డలు కట్టుకొని, 'హరేరామ, హరేకృష్ణ' అంటూ ఎగరటం మొదలెడతాము! ఏ బాబాగుంపులోనో, భక్త సమాజంలోనో భజనలు చేస్తూ జీవిత శేషాన్ని గడిపెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తాము!... ప్రమత్తతో వుండటం చాలా ముఖ్యం!" అన్నాడు గట్టిగా.

శివరావు నవ్వాడు. "ఆలోచించడానికే భయపడితే ఎట్లాగయ్యా! జీవితంలో తాను ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలకూ, చేస్తున్నపనులకూ, పొందుతున్న అనుభవాలకూ– ప్రపంచంలో మనిషి తాను చూస్తున్న విషయాలన్నిటికీ–అర్థం చెప్పగల ఒక సమగ్ర సిద్ధాంతం, ఒక దృక్పథం ఏర్పరచుకొంటేనే మనసుకు తృప్తి దొరుకుతుంది... నేనూ ఆలోచిస్తాను; కాని అందువలన నీవు భయపడ్తున్న పనులేవీ చెయ్యటంలేదు! ...భావము, అతీంద్రియత అన్నవాటిని చూసి రుడుసుకుంటే మనిషికి ఎదుగుదల ఎలావస్తుంది? శామ్యూల్ అలెగ్జాండర్ అని ఇరవయ్యో శతాబ్దపు బ్రిటిష్‌తత్త్వవేత్త ..."

శివరావు మాటల్ని మధ్యలోనే తుంచేసాడు చిన్నూ. "మీరు యిప్పుడున్నట్లే లౌకికవాదిగా యిహముందు కూడా వుంటారని గ్యారంటీ ఏమీలేదు!" అన్నాడు.

తాము దిగవలసిన ఊరు రావటంతో మాటలాపి బస్సు దిగారు. శివరావు రామిరెడ్డి యింటివైపు బయల్దేరాడు. రెడ్డెమ్మ యింట్లో యివ్వవలసిన వస్తువులు పట్టుకుని తోట్లోరిపల్లెకు వెళ్ళాడు చిన్నూ.

8

అది నాలుగోరోజు. మధ్యాహ్నం చిన్నకునుకు తీసి ఉత్సాహంగాలేచాడు శివరావు. టీత్రాగి రెడ్డెమ్మ గుండుకేసి నడిచాడు. రెడ్డెమ్మ అతని మనసులో రేపిన అలజడికీ, ఆ పిల్ల విచిత్ర ప్రవర్తనకూ కారణం కనుక్కోవాలనుకున్నాడు.

ఆ కోవెల దగ్గర ఆ అమ్మాయి కన్పిస్తుందని అతనికి నమ్మకం తోచింది. ఎట్లాయినా ఈ సమస్య అంతు తేల్చాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

అతను ఊహించినట్లుగానే దోవ మలుపుదగ్గర రెండడుగులు ముందుగా నడుస్తూ కన్పించింది రెడ్డెమ్మ. క్రిందటిసారి కలుసుకున్నప్పుడు ఆమె వింత ప్రవర్తనకు కారణమేమిటని సూటిగా ప్రశ్నించాడు శివరావు.

రెడ్డెమ్మ అతన్ని తీక్షణంగా చూచింది. "నవాబుకి రెడ్డెమ్మ ఎవరో తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు! కాని శివరావుకి ఆ అవసరం వచ్చింది. సమాధానం చెప్పమంటావా? నేనెవర్నంటావా? ...నీవు రాక్షసుడివైనప్పుడు నీ చేత బాధింపబడిన కన్యకనునేను! నీవు

మనిషివైనప్పుడు నీవుకొలిచేదేవతను నేను ! నీవు దేవుడివైనప్పుడు నేను నీ దేవేరిని ! నీవు ఈశ్వరుడివైనప్పుడు నీలో లీనమైయుండే శక్తిని నేను !... ఇప్పుడుతెలిసిందా, నేనెవరినో?" తీవ్రంగా అన్నది రెడ్డెమ్మ.

జుట్టువిరబోసుకుని, వేపమండలుపట్టుకుని ఊగటంలేదుగాని మాటల్లోని లయ, ముఖంలోని తీక్షణతా, స్వరంలోనితీవ్రతా కొట్టొచ్చి నట్లుగావున్నవి.

శివరావుకి మనసుచెదిరిపోయింది. ఆ అమ్మాయి మాటలు అబద్ధం గానూ, నిజంగానూ కూడాతోస్తున్నవి...ఆమెతో మాట్లాడిన ప్రతిసారీ అతను ఓడిపోతూనే వున్నాడు !

"అనంతకాలాల్లోనూ నువ్వు నాతోనే వుంటూ వున్నావన్నమాట! ...ఇప్పుడూ నీవునాకోసమే పుట్టావా?" అన్నాడు నీరసంగా. అతను వెయ్యాలనుకున్నప్రశ్న అదికాదు...

రెడ్డెమ్మ చిరునవ్వుతో తలూపుతూ "అవును! నీకోసమే పుట్టాను! రావణాసురుని చేతచిక్కిన వేదవతి దగ్ధమైపోయింది. కానీ సీతగామళ్లీ వచ్చింది...ఒక్కసారి ఏర్పడ్డ కర్మబంధం కరిగి భగవంతునిలో లీనమవ్వాలి., తప్పదు!" అన్నది.

ఆ మాటల్లోని భావం శివరావుని అప్రతిభుణ్ణి చేసింది. తనకూ, ఆ కాలపు నవాబుకూ ఏమీ సంబంధం లేదని యీ రెడ్డెమ్మకు ఎలా చెప్పాలో అతనికి అర్థం కాలేదు.

"నువ్వేం మాట్లాడుతున్నావో నీకు తెలియటంలేదు! సీత రావణాసురుణ్ణి నాశనం చెయ్యటానికి పుట్టింది ... అయితే నన్ను నాశనం చెయ్యటం నీ లక్ష్యమా?" అన్నాడు.

అదికూడా అతననాలనుకున్న మాటలు కాదు! శివరావుకు తన మీద తనకే విసుగు కలుగుతున్నది!

రెడ్డెమ్మ నవ్వుతూ అన్నది: "నిన్ను నాశనం చెయ్యటమా?... నీవెవరు? ... నీ మూర్ఖత్వాన్ని కదలించి, ప్రేమగా కరిగించి, ఆత్మ సాక్షాత్కారం ప్రసాదిస్తానని ఒకానొక యుగంలో మాటయిచ్చాను నీకు!" ఆమె మాటల్లో కొంటెతనం తొంగిచూసింది.

వెంటనే తన మాటల్లోని మరో అర్థం తెలిసివచ్చింది. రెడ్డెమ్మ ముఖం సిగ్గుతో ఎరుపెక్కిపోయింది.

మనోహరంగా ఆవున్న ముఖాన్ని చూస్తూ వుండిపోయాడు శివరావు. కొంతసేపటికి నిమ్మళంగా అన్నాడు: "ఆత్మసాక్షాత్కారం విషయం యింకా తెలియలేదు గాని నాలో ప్రేమ ఉదయిస్తున్న గనుక యిదే మనకు ఆఖరు జన్మకావచ్చు!" అన్నాడు నవ్వుతూ పరీక్షగా రెడ్డెమ్మను చూస్తూ.

కంగారుగా దూరంగా జరిగింది రెడ్డెమ్మ.

"ఇక నాటకం చాలిద్దామా?" అన్నాడు శివరావు.

"ఒక నాటకంలోనుంచీ యింకో నాటకంలోకి వెళ్దామా?" అన్నది రెడ్డెమ్మ తడుముకోకుండా.

"నిన్ను మాటల్లో ఓడించడం ఎవరికీ తరంకాదు!" అ శివరావు అంటూనే నవ్వుతూ యిద్దరూ ముందుకు నడిచారు.

టెంకాయలూ, పసుపూ, పూలూ పట్టుకుని నలుగురు యా కులున్నారక్కడ. వాళ్ళతోపాటు రామిరెడ్డి కూడా వున్నాడు.

రామిరెడ్డి శివరావునీ, రెడ్డెమ్మనీ చూశాడు. అతని ముఖంల నవ్వులేదు, పలకరింపులేదు.

"చీకటి పడుతున్నది... ఎందుకిక్కడున్నావు?" అన్నా రెడ్డెమ్మతో కటువుగా.

రెడ్డెమ్మ వెనుదిరిగి యింటివైపు వెళ్లిపోయింది.

శివరావు కోవెలదాటి, దూరంగానడిచివెళ్లి నిర్మానుష్యం వున్నచోట విశాలమైన ఆకాశంక్రింద కూర్చున్నాడు. మనసు విడమరచి ఫలానాఅని చెప్పనలవిగాని ఉద్వేగం నిండిపోయింది.

ఇంక మూడురోజులతర్వాత తానిక్కడ వుండననీ; ఈ ప్ర తంతోనూ, యిక్కడి చరిత్రతోనూ, రెడ్డెమ్మతోనూ తనకేమీసంబంధ వుండదనీ అనుకోలేకపోతున్నాడు. ముప్పైఅయిదేళ్ల జీవితంలో అత చదువుతోతప్పించి నిజమైన మనుష్యులతో మమకారబంధాలేవీ ఏర్ప లేదు ! ఇన్నేళ్లూ అతను యీ జీవితంతో, యీ ప్రపంచంతో సంబంధ లేనట్లూ, యీ లోకానికివచ్చిన అతిథిలాగానే వుండిపోయాడు...కా యీ రెడ్డెమ్మగుండుకు వచ్చినప్పటినుండి మనస్సు స్వస్థానానికి వ నట్లు, కాలప్రవాహంలో ఎప్పుడో ఎక్కడో తప్పిపోయిన తనజీవి లోకి తిరిగి అడుగిడినట్లు, ఇదంతా చిరపరిచితమే అయినట్లు విచ్చి బాంధవ్యపు జ్ఞాపకాలఛాయలు మనసులోనిండి ఉక్కిరిబిక్కిరి చే యతన్ని. "నీ మూర్ఖత్వాన్ని ప్రేమగా కరిగించి..." అన్నమాటలు సిగ్గుతో ఎర్రబడినముఖమూ గుర్తుకొచ్చి నవ్వుకున్నాడు.

చీకటిపడ్డాకలేచి యింటికి బయల్దేరాడు.

యింటికిరాగానే రామిరెడ్డిఎదురుపడి ఏ ఉపోద్ఘాతం లేకుండా "మీరిక్కడింకా మూడురోజులుంటున్నారా?" అన్నాడు. అ

ళ్ళా, అది అడిగినతీరూ స్నేహపూర్వకంగాలేవు. కోవెలదగ్గరి
కనిముఖం గుర్తుకొచ్చింది. తాను రెడ్డెమ్మతో చనువుగా వుండటం
కనికి నచ్చలేదని అనుకున్నాడు.

"అవును. ఆదివారం వెళ్లాలనే నేను అనుకున్నాను ...కాని
." అంటూ ఆగి, "నేనిక్కడ వుండటం మీకు అసౌకర్యంగా
ుటే చెప్పండి. మరేదైనా ఏర్పాటు చేసుకుంటాను" అన్నాడు.

రామిరెడ్డి ముఖావంగానే "అసౌకర్యం కాదు ...మూడురోజులే
గా.... సరే, యిక్కడే వుండొచ్చు" అన్నాడు.

ఇవాళ శివరావుకి మనస్సు కష్టపెట్టుకోవాలని లేదు. అతని
నస్సు అతని అధీనంలో లేదు...

ఆదివారం... ఆదివారం.... మూడురోజులు!.... ఆ తర్వాత?
.. ఆలోచనలను బలవంతంగా మరలించుకున్నాడు.

ఇప్పుడు.... ఈక్షణం.... తానిక్కడున్నాడు.... రెడ్డెమ్మవుండే
యా వూళ్లో.... అదొక్కటే నిజం! మిగతా ఆలోచనలు అఖ్ఖర్లేదు!
నుకున్నాడు.

అతనిమనస్సు ఆనందంతో నిండిపోయింది. కాలాని కతీతమైన
పరమశాంతిలో తననుతాను యీ రెడ్డెమ్మగుండుకు అర్పించుకుని,
ందులో లీనమైపోవాలన్న విచిత్రమైన ఆవేశం కల్గింది. ఈ ఆవేశంలో
న ఉనికి తనకు తెలియకుండా పోయింది. భోజనం చెయ్యకుండానే
ముంగా సుషుప్తిలోనికి జారిపోయాడు.

9

'అయిదోరోజు!' అనుకున్నాడు శివరావు, వాకిట్లో నిల్చుని.
తని మనస్సు క్రిందటిరోజున కల్గిన అనుభూతి స్థాయినుంచి తేరు
లేదు. కాలాని కతీతమైన మరోలోకంలో విహరిస్తున్నది.

రాత్రి వానపడి నేల తడిసింది. ఎర్రని పూలతో ముద్దమందారం
నందభారంతో కదలలేనట్లు నిశ్చలంగా నిల్చుని వుంది. రోజారంగు
ూలతో దేవగన్నేరు చల్లదనంలో మెల్లగా ఊగుతున్నది. ఇన్నాళ్ళ
ండతాలూకు తాపాన్నీ, అలసటనూ తుడిచివేసి, యీ చల్లదనం శివ
వు మనసులో తియ్యని మత్తును కలిగిస్తున్నది. అకారణమైన సంతో
ం అతని మనసులోనూ, బయటాకూడా నిండి వున్నది.

ఆరోజు బయటకు కదలకుండా తను వ్రాయాలనుకున్న నోట్సు
ాసుకుందామని టైప్‌రైటర్ తీసిపెట్టాడు. కాని పని జరగటంలేదు.

కొంతసేపటికి రెడ్డెమ్మ ముందువాకిట్లోంచీ లోనికి రావటం
న్పించింది. ఆ పిల్ల తనదగ్గరకు తప్పక వస్తుందనీ, పలుకరిస్తుందనీ
అనుకున్నాడు. ఆమె యిటువైపుకూడా చూడకుండా నేరుగా లోపలి
వంటగదిలోనికి వెళ్లిపోయింది.

ఎంతోసేపు ఎదురుచూసాడు శివరావు. రెడ్డెమ్మ రానేలేదు.
వెనుకవైపు వాకిలి నుంచీ వెళ్లిపోయి వుంటుందని గ్రహించాడు.
అతని మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

కొంతసేపు 'ఆ పిల్లతో నాకేం సంబంధం?' అనుకున్నాడు.
'నేను గుర్తింపుపొందిన శాస్త్రజ్ఞుణ్ణి. ఈవూరికి కేవలం వారంరోజుల
పనిమీద వచ్చాను' అనుకున్నాడు.

'కేవలం వారంరోజులు!' అన్న ఆలోచన యిక్కడి అను
భవాన్నంతటినీ పరిమితం చేసి, కుంచింపజేసి ఊరట కల్గించింది.

కాని అది ఎంతోసేపు నిలువలేదు. ఏదో ఆరాటం మనసును
పట్టి ఊపేస్తుంటే 'నాకేమైంది?' అనుకున్నాడు విసుగ్గా. 'రేపే తిరిగి
వెళ్లిపోతేనో?' అనుకున్నాడు నీరసంగా.

ఆరోజు సాయంత్రం రెడ్డెమ్మగుండు వైపు వెళ్లాలనిపించినా
వెళ్లలేదు. అక్కడికి వెళ్లి రెడ్డెమ్మ కోసం ఎదురుచూడటం, ఆ పిల్లతో
మాట్లాడటం తన ఉద్దేశం కాదు! అని నిశ్చయించుకుని యింట్లోనే
వుండిపోయాడు.

కాని రెడ్డెమ్మ తనలాగే ఆలోచించి కోవెలదగ్గరకు వెళ్లకుండా
యిక్కడికే వస్తుందని శివరావు అనుకోలేదు.

రామిరెడ్డిభార్య చిన్నమ్మ వెనకదొడ్లో ఆవులకు పాలుతీస్తున్నది.
ఇంట్లో ఎవరూలేరు.

రెడ్డెమ్మ గజ్జెలు ఘల్లుమనిపించుకుంటూ వచ్చింది.

శివరావు ఉద్వేగంతో తలెత్తి ఆ అమ్మాయినే చూస్తున్నాడు.

అతన్నిచూసీ చూడనట్లు లోపలికి వెళ్తున్న రెడ్డెమ్మ ఆగి,
మెల్లగా వెనక్కితిరిగి శివరావువద్దకు వచ్చింది.

తలవంచుకుని మెల్లగా అన్నది: "మీరు నన్ను ఒకందుకు
క్షమించాలి. మీరు రెడ్డెమ్మగుండు దగ్గరకు అపనమ్మకంతో వచ్చినట్లు
మొదటిరోజున చిన్నూవాళ్లతో చెప్తుంటేవిన్నాను. నాకు ఎందుకో
మిమ్మల్ని ఏడిపించాలని బుద్ధిపుట్టింది. అందువలన పిచ్చిపిచ్చిగా
మాట్లాడి మిమ్మల్ని విసిగించాను. అదంతా మరచిపొండి, దయచేసి!"
అన్నది.

ఇదింకో నాటకమా? అన్నసందేహం కల్గింది శివరావుకు క్షణ
కాలం. కాని తలవంచుకుని క్షమాపణ అడుగుతున్న రెడ్డెమ్మ ఎంతో
ప్రియంగా, మనోహరంగా తోచింది.

"నేను తెలిసీ తెలియని మాటలెన్నో వాగాను. ఏమీ అనుకోకండి. ....మిమ్మల్ని చిన్నబుచ్చాలనికాదు ! ...చిన్నూ మీగురించి ఎంతో గొప్పగాచెప్పాడు ! ...నేను ఉత్త...నాకేం తెలుస్తుంది! ..."అన్నది కళ్లు పైకెత్తకుండానే.

ఈ ముగ్ధసుందరి స్తంభించిపోయిన కాలంనుంచీ వర్తమానంలోకి వస్తున్నది ! తనదైన అలౌకికజగత్తునుంచీ వాస్తవ ప్రపంచంలోకి అడుగిడుతున్నదనుకున్నాడు శివరావు.

సంతోషమూ, సంభ్రమమూ వెల్లువలా అతన్ని ముంచెత్తినై.

"రెడ్డెమ్మా, నిన్ను కలుసుకున్నప్పటినుండి నా మనసు పరిపరి విధాలైపోయింది. నా ఆలోచనలు తిన్నగా, స్పష్టంగావుండటంలేదు ! ఈస్థితినాకు అర్థంకావడంలేదు. ఏదోగాలిలో కొట్టుకుపోతున్నట్లున్నది" అంటూ ఎదురుగా టేబిల్‌మీద ఆనించివున్న రెడ్డెమ్మచేతిని తనచేతిలోకి తీసుకున్నాడు. "ఇంతవరకూ నేను నా పరిశోధనల గురించే ఆలోచించాను. అదేలోకంలో వుండిపోయాను. ...నేననుకున్నది సాధించానంటే విజ్ఞానంలో నూతన రహదారి నిర్మించినవాడినౌతాను. బాహ్య, అంతర్లోకాలను సమన్వయపరిచే యీ ప్రక్రియ నాకు కరతలామలకం కావాలన్నదే నాకోరిక _ నా తపన - నాప్రార్థన ! కాని..." అంటూ ఆగాడు.

"ప్రార్థనా?..." అంటూ చిన్నగా నవ్వింది రెడ్డెమ్మ. ఆ పిచ్చి నవ్వులో మామూలు కొంటెతనం తొంగిచూచింది.

శివరావు అకస్మాత్తుగా లేచి రెడ్డెమ్మను సమీపించాడు. ఆ పిల్లను గాఢంగా కౌగిలించుకుని, నలిపెయ్యాలన్న ఆవేశం అతనిలో రేగింది.

రెడ్డెమ్మ గబుక్కున అక్కణ్ణుంచీ కదిలి, వేగంగా వెనుకదొడ్డివైపు వెళ్లింది.

ఆమెవెనుకనే పరుగెట్టాడు శివరావు. అతని చేతలు అతని స్వాధీనంలో లేవు. వెర్రి ఆవేశంతో ముందుకెళ్తున్నాడు.

ఇంతలో రామిరెడ్డి భార్య చిన్నమ్మ కన్పించింది. పాలచెంబుతో లోనికి వస్తున్నది ... ఒక్క క్షణం ఏంచెయ్యాలో తెలియనట్లు నిలబడిపోయాడు. ఆవేశాన్ని అణచుకొని ముఖానికిపట్టిన చెమటను

ఆంధ్రపత్రిక

ఆంధ్రపత్రిక ఇప్పటికి ఇంచుమించు ఏడు దశాబ్దాలుగా తెలుగువారికి సేవ చేస్తోంది.

విజయవాడ, హైదరాబాద్‌ల నుండి వెలువడుచున్నది.

తాజా వార్తలు, పక్షపాతం లేని వ్యాఖ్యలకి ఆంధ్రపత్రిక పెట్టింది పేరు.

ఇవి కాక అన్ని రకాల అభిరుచులనీ సంతృప్తిపరచే ఇతర శీర్షికలు ఎన్నో మీరు ఆంధ్రపత్రికలో చదవగలరు !

★మన సినిమాలు ★డాక్టరు కబుర్లు ★కలైడోస్కోపు కార్టూన్

★దినవారఫలాలు ★బొమ్మల సీరియల్ ★శ్రీకృష్ణ భాగవతం

★జ్యోతిషశాస్త్ర సలహాలు ★యుద్ధకాండ ★వింత యథార్థం

★ ఇంకా __ వ్యాసాలు, గేయాలు, కార్టూన్‌లు ....

ఎప్పటికప్పుడు ఆంధ్రపత్రికలో సరికొత్త ఆకర్షణలు ప్రవేశపెడుతూనే ఉంటాము !

వెంటనే ఆంధ్రపత్రిక చందాదారుగా చేరండి !

ముడుచుకుంటూ వెనక్కి తిరిగాడు. అతని మనస్సు కల్లోలితమై. కోపంతో నిండిపోయింది.

అప్పుడే లోపలి కడుగుపెట్టిన వెంకటస్వామి పలుకరించాడు. 'ఈ వేళప్పుడు యింట్లో వున్నారేమిటి? షికారు వెళ్లి వుంటారను కున్నాం. ఇంతసేపూ మీగురించే మాట్లాడుకున్నాం'' అన్నాడు.

శివరావు సమాధానం చెప్పలేదు. తన గురించి వాళ్ళు మాట్లాడు కున్నామన్న విషయంలో కుతూహలం కూడా లేదు. అతని మనసు నిండా రెడ్డెమ్మమీదా, ప్రపంచంమీదా విసుగూ, కోపం నిండివున్నాయి.

వెంకటస్వామి వెనుకనే చిన్నూ, రామిరెడ్డి యింట్లోకి వచ్చారు.

రామిరెడ్డికి వెనకదొడ్లో చిన్నమ్మా, రెడ్డెమ్మా కన్పించారు. అతని ముఖంలో ప్రసన్నత మాయమైపోయింది.

కుర్చీలో కూర్చుని ఎదుటిబల్లమీద కూర్చున్న తమ్ముడివైపు సాభిప్రాయంగా చూచాడు.

“మీరేమిటోళ్లు?'' అన్నాడు వెంకటస్వామి శివరావునుద్దేశించి. తన ప్రశ్న అర్థంకాలేదని గమనించి “మనదేకులం ?'' అన్నాడు.

''నా కులం గురించిన ఆలోచన నాకులేదు. కాని మీరడుగు తున్నారు గనుక చెప్పాలి...మేము బ్రాహ్మలం.''

తండ్రి ప్రశ్నకు చిన్నూ చిన్నగా గొణుక్కున్నాడు.

హెచ్. యం. టి. ఆటోమాటిక్

రిస్ట్ వాచ్

ధర. 30/- మాత్రమే

21జువల్స్ ఆటోమాటిక్ రిస్ట్‌వాచ్ చైన్‌సిస్టమ్‌తోనూ,

7సం॥ గ్యారంటీ తోనూ

రు. 30/- లకే లభించును.

పోస్టల్ మరియు ప్యాకింగ్ చార్జీలకు రు. 10/- లు అదనము.

M/s. Deepak Trading Co. (A. 3.)

P. O. Lalbigha (NAWADA)

కొంతసేపాగి రామిరెడ్డి కటువుగా అన్నాడు : “మీరు ఆలో చించనంత మాత్రాన కులాలు లేకుండా పోవు ! మా పల్లెటూళ్లలో అవి బలంగా, అట్లానే వున్నవి. సుగాలి, బోయ, మాల, మాదిగవాళ్లు తాకినవి మా యిళ్లల్లోకి పనికిరావు. పెళ్లిళ్ల విషయంలో ఇంకా గట్టి పట్టుబట్టున్నవి'' అని.

అతని ధోరణిని శివరావు పట్టించుకోదలచుకోలేదు. శివరావు మనస్సు జరిగిపోయిన విషయంమీదే కేంద్రీకరింపబడివున్నది. అతని కిప్పుడు కొంచెం పశ్చాత్తాపం కలిగింది. 'ఆ పిల్లను అట్లా తరుము కుంటూ పోయానేమిటి ?' అనుకున్నాడు విసుగ్గా. తానింతకుమును పెప్పుడూ యిలా ప్రవర్తించలేదు ! ఇది తన పద్ధతికాదు !...తన అధీనంలో లేని ఏజంతు ప్రవృత్తి తన నిట్లా ఆడించింది ? ఈ సంద ర్భంలో తన ప్రవర్తన హేతుబద్ధంగా లేదు; తనకు సహజంగాలేదు; సమర్థనీయంగానూలేదు ! అనుకున్నాడు.

శివరావు ఊరిపేరూ, సంపాదనా వగైరా వివరాలడిగాక 'పెద్ద వాళ్ల బాధ్యతలున్నాయా ? తల్లీ దండ్రీ ఉన్నారా ? వాళ్లు నీ దగ్గరే వుంటారా ?'' స్నేహపూర్వకంగా నవ్వుతూనే, అడిగాడు వెంకట స్వామి. శివరావుకు తల్లిలేదనీ, అతనొక్కడే సంతానమనీ, తండ్రి స్వగ్రామంలోనే వుంటాడనీ విని ''అయ్యో, పెద్దతనంలో ఒక్కడే వుండిపోయాడా ? నీ దగ్గరుంటే సరిపోయేదిగా !'' అంటూ శివరావు తండ్రిమీద సానుభూతి చూపాడు.

శివరావుకు విసుగొచ్చింది. ''ఆయనకు నా అవసరం లేదు. ఎప్పుడూ లేదు. ఊళ్ళో ఆయనకు ఇల్లూ, మూడెకరాల పొలమూ ఉన్నది.'' అన్నాడు.

“వుంటేఏం ? పెద్దతనం వచ్చాక డబ్బుంటే సరిపోతుందా ? మీరు చిన్నవాళ్లు. పెద్దతనపు బాధలు మీకు అర్థంకావు ! మంచీ, చెడ్డా ఎన్నో వుంటవి ! అందులో ఒక్కగానొక్క కొడుకునంటు న్నావు!...''వెంకటస్వామి ఒదిలేటట్లు కన్పించలేదు.

“ఇందులో నా బాధ్యతఏమీ లేదు ! నా సంపాదనతో నేను బ్రతుకుతూ ఊళ్లో ఉన్న ఆస్తి జోలికి వెళ్లనంతకాలం ఆయనకు చింత లేదు. నేనున్నా, లేకపోయినా ఆయనకు ఒకటే ! తన ఓపికా, కాలమూ వార్తాపత్రిక చదివి దేశం గురించి మాట్లాడటంతోనే సరి పోతుంది...దేశంకోసం ఏంచేశాడని అడక్కండి !'' అసంకల్పితంగానే తండ్రిని గురించి వ్యంగ్యపు విసుర్లు విసిరాడు శివరావు.

వెంకటస్వామి అతన్ని ఎగాదిగా చూశాడు. “ఏం మీ నాయన సరైన మనిషి కాదా ? నిన్ను సరిగా చూడలేదా ? పెంచలేదా ?'' అన్నాడు.

“పెంచాడు ! ఎట్లాపెంచాడు ! నాపెంపకానికి ఎప్పుడెప్పుడు ఎంత ఖర్చులయ్యాయో లెక్కలన్నీ వ్రాసిపెట్టి, నాచదువు సగంలో

PRESENTED
BY
Prof. KORLAPATI
SRIRAMAMURTHY, D.Litt

వుండగా యిహతనతోనూ, తనఆస్తితోనూ నాకేమీ సంబంధంలేదని తేల్చిచెప్పాడు!" అంటున్న శివరావు గొంతులో కోపం దాగలేదు.

వెంకటస్వామి సానుభూతితో తలాడిస్తూ అన్నాడు: "మనుష్యులు రకరకాలుగా వుంటారు. మనచేతులూ, కాళ్లలోనే ఎంత భేదమో చూడు! ఎడంచెయ్యి రకంవేరు, కుడిచెయ్యిరకంవేరు. ఎడంచెయ్యి పనులువేరు! కుడిచెయ్యిపనులువేరు! గుణవంతుడుంటాడు, గుణంలేనివాడుంటాడు. మంచివాడుంటాడు, చెడ్డవాడుంటాడు. ఎట్లాటివాడైనా మనవాడు మనవాడే! పోగొట్టుకోలేముగదా! మీ చదువుకున్నవాళ్లకు యివన్నీ తెలీవు. జీవితంలో ఢక్కా-ముక్కీలు తినే మాలాటివాళ్లకైతే తెలుస్తవి!" అంటూ తృప్తిగా వేదాంతం మాట్లాడి, నోట్లోవూరిన వక్కాకు ఎంగిలి ఉమ్మెయ్యడానికి లేచి బయటికెళ్ళాడు.

ఉమ్మడికుటుంబ వ్యవస్థ వ్యక్తివికాసానికి పెద్ద గుదిబండ అని చిన్నూ దృఢవిశ్వాసం. శివరావు జీవితమూ, పరిస్థితులూవిన్నాక పెద్దవాళ్ల నైచ్యానికి యిదొక ఉదాహరణగా భావించాడు. శివరావు పట్ల చాలా సానుభూతి కల్గింది. అతనెంత వివరించిచెప్పినా తనవాళ్లకు ఏమీ అర్థంకాదనీ తెలుసు. అందుకే "కాస్తఅట్లా బయటికివెళ్దాం, రండి ...చల్లగావుంటుంది" అన్నాడు.

'ఇప్పుడెందుకు...' అంటున్న వెంకటస్వామి అభ్యంతరాన్ని పట్టించుకోకుండా యిద్దరూ లేచారు, ఆ సంభాషణ అంతటితో ఆపివేస్తూ ఇద్దరూ గుర్రంకొండవేపు కొంతదూరం నడిచారు.

"ఈ పెద్దవాళ్లున్నారే, వాళ్లబుద్ధులు అంతటా ఒకటిగానే వుంటవి! ఇందాక మీరుచెప్పారు... మీవాళ్లగురించి... మావాళ్లూఅంతే! ... అందరికీ డబ్బులెక్కలే! ..." అన్నాడు.

"ఇక్కడమీరు యింకా అంతగా డబ్బుమనుషులు కాలేదు. ఇంకాసమిష్టి కుటుంబపద్ధతివున్నది. బూర్జువాతత్త్వం పూర్తిగారాలేదు! ...బూర్జువా మనస్తత్వంలో అనురాగాలూ, ఆప్యాయతలూ, మానవ సంబంధాలన్నీ డబ్బుకు లోబడి వుంటవి... బూర్జువా మనస్తత్వానికి డబ్బుచాలదేమోనన్న భయంకూడా తోడైతే ఇహవాళ్ల సంగతి చెప్పనక్కర్లేదు! ఆలోచనలన్నీ డబ్బుతోనే ముడిపడిపోతవి. జీవితాన్ని పూర్తిగా నిరాకరించే దరిద్రులైపోతారు! జీవితంలో ఎదురయ్యే మమకార బంధాల్నేకాదు, సుఖ సంతోషాలనుకూడా ప్రక్కకునెట్టివేసే మనస్తత్వం ఏర్పడుతుంది. తమజీవితాలను నిస్సారం చేసుకుంటారు. చుట్టూవుండే ప్రపంచాన్ని బీడుభూమి చేసేస్తారు!..."అతని స్వరంలో బాధ, ద్వేషం గూడుకట్టుకొని వున్నవి.

"ఈ ఆత్మీయతలూ, అనురాగాలూ, ఉత్తగాలిమాటలూ, గాలి మూటలూ! వాటివల్ల వ్యవస్థలు మారవు. బతుకులు మారవు. గుణాలు మారవు!... నాకు ఉద్యోగం లేదు. అది నా తప్పు కాదు...మా వాళ్లు పైకి ఏమీ అనరు గాని నాకు ఉద్యోగం లేదని లోపలబాధ...నేను డబ్బుల మూటలు ఇంటికి పట్టుకొస్తుంటే ఏ విధం చూసివుండేవాళ్లో నాకు తెలుసు!" కోపంగా అన్నాడు చిన్నూ.

శివరావు చిన్నూకి ఓదార్పు మాటలు చెప్పేస్థితిలో లే అతని మనస్సు చికాకునుంచీ సర్దుకోలేదు.

రామిరెడ్డి ప్రవర్తనకీ, వెంకటస్వామి ప్రశ్నలకూ వెనుకున్న ఆంతర్యం అతనికి అర్థమౌతూనే వున్నది.

కాని...

తన అధీనంలో లేని ఆవేశాలు ఒక్కోసారి తనకు భ్రమలు కల్పించినా, తన అంతరాంతరాల్ని అతలాకుతలం చేసినా తాను ఆ రెడ్డెమ్మను పెళ్లి చేసుకుని, కుటుంబ జీవితానికి కట్టుబడిపోవాల అతను నిశ్చయించుకోలేదు! అతని మనస్సు యింకా విజ్ఞాన తృష్ణతో కూరుకుపోయే వున్నది! రాగబంధాలూ, అవి కల్పించే మాయజాలమూ అతనిలోని విరక్తినీ, నిస్పృహనీ, కరిగించలేక పోతున్నవి

"మావాళ్ల ధోరణి చూశారు గదా మీరు! కులం, మతం ఆచారం అంటూ ఎంతమూర్ఖంగా వున్నారు! విజ్ఞానం ఎటువంటి పరుగులు తీసినా, కాలం ఎంతగా మారినా వీళ్లు మాత్రం తమ మూర్ఖతన గుర్తించే స్థితికి కూడా ఎదగలేదు! ఇహ మార్పు అనేది ఎప్పుడొస్తుంది?! ముందుగా దేవుడి పిచ్చి, మహాత్మ్యాలపిచ్చి వదిలిపోవాలి!...ఆ తర్వాతనే బుర్రలు శుభ్రపడి మార్పు వస్తుంది ఆస్తికులంత మూర్ఖులింకెవరూ వుండరు!" చాల ఉత్సాహంగా చెప్తున్నాడు చిన్నూ.

"వాళ్ళు దేవుడంటున్నారు. మీరు దేవుడు లేడంటున్నారు ఇంతకీ మీరందరూ కూడా ఉపయోగిస్తున్న ఆ 'దేవుడు' అన్న పదానికి అర్థం ఏమిటి? అది సర్వశక్తిమంతమైన ఒక గుణం. వాళ్ళు యీ గుణాన్ని ఒక అజ్ఞాత శక్తికి ఆపాదించి దాన్ని కీర్తిస్తున్నారు మీరు భౌతిక శాస్త్రానికి ఆపాదించి దాన్ని కీర్తిస్తున్నారు. కాబట్టి ఒక రకంగా చెప్తే మీరందరూ కూడా ఆస్తికులనవచ్చు!" మామూలుగా తాను వివరించే, చర్చించే ధోరణిలో అన్నాడు శివరావు.

కాని ఆ మాటలకు చిన్నూకి చాల ఉడుకుమోత్తనం వచ్చేసింది.

"మీరు యిలాంటి ఊసుపోని, తల్లక్రిందుల మాటలు చెప్తే కుదరదు! దేవుణ్ణీ, భౌతికశాస్త్రాన్నీ ఒకేగాట కట్టేస్తున్నారా? ఆధునిక విజ్ఞానంలో వస్తున్న పరిణామాలకు విలువ లేదంటారా? మనిషి దేన్నీ నమ్మకూడదని మీ ఉద్దేశమా?...విజ్ఞాన శాస్త్రాలన్నీ పనికిమాలిన వంటున్నారా? ... మీ మనస్తత్వశాస్త్రం, తత్వశాస్త్రం అంటే వాటి విషయం వేరు, వాటిని మీ యిష్టం వచ్చినట్లు తీసి పారెయ్యండి. కాని భౌతిక, రసాయనిక శాస్త్రాలు, సాంకేతిక పరిణామాలూ మానవజాతి ప్రగతికి ఎంతగా దోహదం చేశాయో, యీ

ుడు జాతిని మూర్ఖత్వంలో ముంచి ఎన్ని మోసాలకీ, దుర్మార్గాలకీ కుడుగా వున్నాడో మీకు తెలియదా ? ఈ విషయాన్ని కాదంటు రా ? ..."

చిన్నా చాల ఆవేశంతో మాట్లాడటం చూసి శివరావు సామ ్యంగా అన్నాడు : "నాది దేవుడి పార్టీ కాదని ముందే చెప్పాను. ఁుండే సంబంధం - నిజమైన శాస్త్రజ్ఞులందరి సంబంధమూ కూడా - ్యాన్వేషణతోనే ! మానసిక చైతన్యం లోపించినప్పుడు శాస్త్ర ్ఞానం కూడా దేవుడిలాగా యింకో మూర్ఖత్వం అవుతుందంటున్నాను. ుడు అన్న పదాన్ని పట్టుకుని ప్రాకులాడాల్సిన పనిలేదు ... ఆ త దేవుణ్ణి పూర్తిగా ఒదిలేసి మన అభిప్రాయాలు చెప్పుకోవచ్చు! ... ి శతాబ్దంలోనే శామ్యూల్ అలెగ్జాండర్ అన్న బ్రిటిష్ తత్త్వవేత్త త్త దేవుణ్ణి నిర్వచించాడు. అతని దేవుడు నిరంతర పరిణామదశలో ంటాడు. పదార్థం పరిణామం చెంది దానిలో ప్రాణం పుట్టింది. ాణుల క్రమ పరిణామంలో మేధ ఏర్పడి, మానసిక చైతన్యం చ్చింది. ఈ క్రమంలో తరువాత ఏర్పడబోయేది అతీతమానసం. దార్థదశకు ప్రాణం దేవుడు. ప్రాణికి మనస్సు దేవుడు. మనస్సుకు అతీత ానస చైతన్యం దేవుడు. అలాగ ఒకదశకు రాబోయేదశ దేవుడుగా ఉంటుంది. ప్రతి దశలోనూ తనకుఅందగల ఉన్నత దశకు చేరుకోవాలన్న ప్రేరణ నిబిడీకృతమై వుంటుంది. ఈ ప్రేరణే దేవుడని ఆయన నిర్వచించాడు. పదార్థమూ - ప్రాణీ - మానవుడూ - అతీత మానవుడూ అంటూ యిలా పరిణామ క్రమం సాగిపోతూనే వుంటుందన్నాడు. ఇలా చెప్పినప్పుడు దేవుడు అన్న పదానికి ఎవరూ అభ్యంతర పెట్టనక్కర్లేదు. మన జీవపరిణామ వాదంలో భాగమే ఇదీను ! భౌతిక వాదానికి అతీత మానస శక్తులు వ్యతిరేకం కానక్కర్లేదు !"

శివరావుకు చిన్నా సమాధానం చెప్పలేదు.

అలా గుర్రంకొండ వేపుకు నడిచివెళ్తున్న శివరావుకు రెడ్డెమ్మ కోవెల మనసులో మెదిలింది. ఆ రెడ్డెమ్మను అతీత మానసం పొందిన ప్రాణి అనుకోవచ్చునేమో ! అనిపించి తనలో నవ్వుకున్నాడు.

ఇద్దరూ కొంచెం దూరం మౌనంగా నడిచి వెనక్కు తిరిగారు.

"మీరింకా రెండు రోజులుంటారా, మావూళ్లో ?" అన్నాడు చిన్నా.

శివరావు పరధ్యానంగా 'ఊఁ' అన్నాడు.

(ఇంకా వుంది)

ఎక్కుపెట్టిన కవిత - ఎత్తిండి కాగడా

శ్రీ బండి రాధాకృష్ణ

విశ్వమానవ కోటి గొంతుల
విప్లవ విపంచి మీటుగా,
ంగి కెగసిన నిప్పుకణమై
పొంగి పొరలిన సాగరమ్మై,
గెట్టులెత్తి,
సంప్రదాయ మట్టినంతా
కుమ్మి వేసిన కోడెమై
బధిరాంధుల, బాధాతప్తుల
వ్యధా కీలల గుమ్మతించి,
ఎత్తిపట్టిన కాగడాతో
ఎక్కుపెట్టిన కవితమై,
ఇలా తలం నిండిన
జ్వాలాతోరణపు' రూపమై
వెళ్ళిపోయావా నేస్తం
ఇదే కదా జీవిత నిష్ఠుర సత్యం.
ఎన్నెన్ని నీరవ నిశీధులు
ఎన్నెన్ని వ్యథా భరిత క్షణాలు
నీ అనంత జీవయాత్రలో
నీ మెరిసే కళ్ళలో దాగిఉన్నాయో
ఎవరికి తెలుసు ?
హరోం హర! అని,
మరోప్రపంచపు వాకిళ్ళని
తెరవండని నాంది గీతం
పాడిన విప్లవజ్యోతీ
అందుకో నా 'లాల్ సలాం'.